

**Inventarisatie
Natura2000 soorten &
Geelgorsgroep
NP De Meinweg - 2018**

E. van Asseldonk – Stichting Koekeloere

Stichting Koekeloere © 2019
Hofstraat 7
6019 CB Wessem
www.stichtingkoekeloere.nl
info@stichtingkoekeloere.nl
Rapportage SK2019/1-Natura2000-Geelgorsgroep

Inventarisatie Natura2000 soorten & Geelgorsgroep - NP De Meinweg - 2018

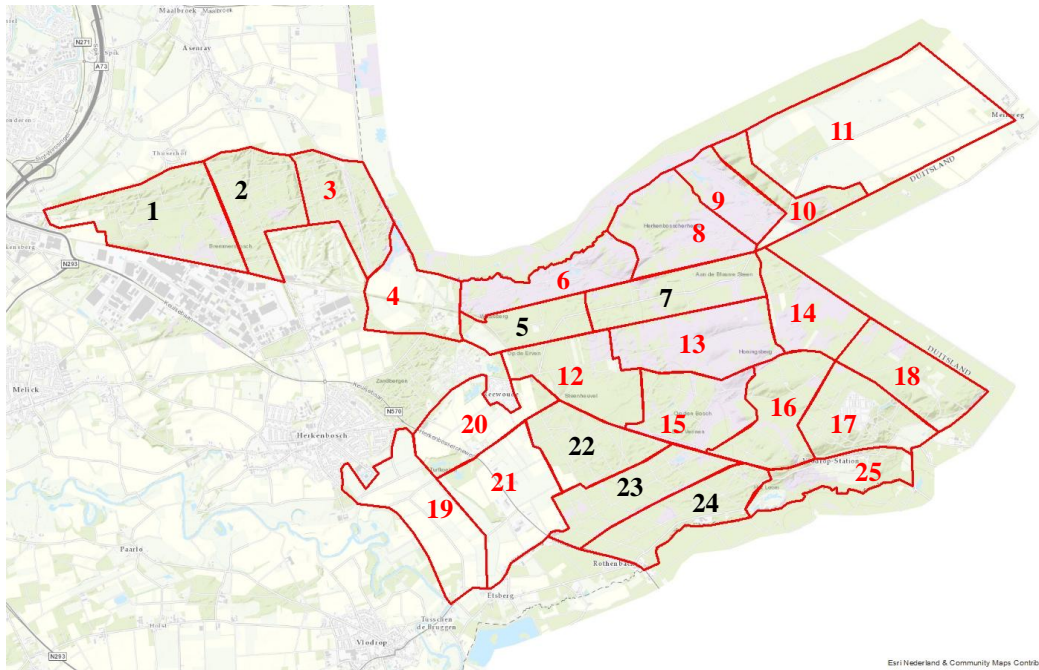
E. van Asseldonk – Stichting Koekeloere – info@stichtingkoekeloere.nl

Inleiding

Broedvogels worden op de Meinweg eens per vier jaar integraal door de vrijwilligers van Stichting Koekeloere geïnventariseerd. De Natura2000 soorten, Nachtzwaluw, Boomleeuwerik en Roodborsttapuit, vrijwel jaarlijks. Het broedseizoen 2018 stond, naast de jaarlijkse inventarisatie van de drie Natura2000 soorten, in het teken van de Geelgorsgroep. De Geelgorsgroep bevat vogels van open bos, bosranden met kale zandige bodem. Tot deze groep behoren naast Nachtzwaluw en Boomleeuwerik de volgende vogelsoorten Draaihals, Groene specht, Boompieper, Gekraagde Roodstaart en Geelgors. Scharrelaar, Hop, Klapekster en Ortolaan behoren ook tot de Geelgorsgroep, maar komen als broedvogel op de Meinweg niet voor. Reden om extra aandacht aan de Geelgorsgroep is het recentelijk (bijna) verdwijnen van o.a. de Geelgors als broedvogel op de heide. De Geelgorsgroep zal een drietal jaar op rij worden gevolgd, beginnend vanaf 2018, met als het doel om vast te stellen of en welk effect het huidige beheer heeft op de Geelgorsgroep. Het huidige beheer is niet gericht op vogels, maar omvat(te) onder andere het maken van banen op heide, houtkap aan de spoorlijn en boskap Ludwig e.o. De resultaten worden daarnaast gebruikt voor het geven van eventuele beheersadviezen. Welke maatregelen kunnen of moeten we nemen om de negatieve spiraal van de Geelgors(groep) te doorbreken. Bv. extra houtkap, het groots open leggen van grond, zorgen voor verzanding. Alles op basis van huidig en historische verspreiding. In deze rapportage blikken we terug op de resultaten van 2018 in relatie tot de inventarisaties vanaf 2007.

Methode

Ons werkgebied, waarvan Nationaal Park de Meinweg het grootste oppervlak in beslag neemt, e.o. is onderverdeeld in 25 deelgebieden. Achttien van de 25 gebieden zijn geïnventariseerd (figuur 1). Deze 18 terreinen vertegenwoordigen alle heideterreinen en alle natuurontwikkeling /landbouwgebieden die in ons werkgebied liggen. Gebied 19, het Herkenbosscherbroek, is sinds 2018 aan ons werkgebied toegevoegd en voor de eerste keer in de inventarisatie opgenomen. In de meeste gebieden zijn vijf ochtendbezoeken afgelegd in de periode 15 mrt-15 juni. Als basisplanning is aangehouden Mrt (1), Apr (1), Mei(2), Juni(1). Er ligt minimaal 10 dagen tussen de afzonderlijke bezoeken. De Nachtzwaluw is integraal geteld in de maanden mei, juni en juli. In totaal zijn er 87 bezoeken afgelegd, wat resulteert in ruim 248 velduren. Gemiddeld nam een ronde 2 uur 50 minuten in beslag.

Figuur 1: Gebiedsnummering 2018, gebieden met rode cijfers zijn in 2018 geïnventariseerd

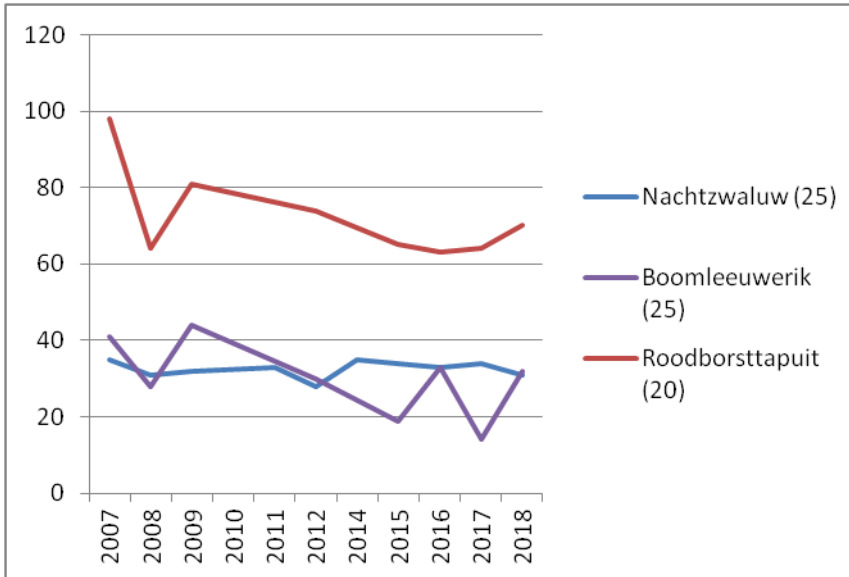
Resultaten

De Natura2000 soorten hebben het in 2018 goed gedaan en voldoen dit jaar allemaal aan de instandhoudingsdoelen van betreffende soorten, zie tabel 1. In 2018 werden de volgende aantallen aangetroffen: Nachtzwaluw 31 terr., Boomleeuwerik 32 terr. en Roodborsttapuit 70 terr.. Verspreidingskaarten zijn te vinden in de bijlagen.

Soortnaam	Wetenschappelijk naam	Natura2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2014	2015	2016	2017	2018
Roodborsttapuit (20)	<i>Saxicola rubicola</i>	N2000	98	64	81			74		65	63	64	70
Geelgorsgroep													
Nachtzwaluw (25)	<i>Caprimulgus europaeus</i>	N2000	35	31	32		33	28	35	34	33	34	31
Boomleeuwerik (25)	<i>Lullula arborea</i>	N2000	41	28	44			30		19	33	14	32
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>		0	0	1			1			0	1	1
Groene specht	<i>Picus viridis</i>		6	3	7			6			9		7
Boompieper	<i>Anthus trivialis</i>		344	261	242			195			178		159
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>		46	39	24			25			32		28
Geelgors	<i>Emberiza citrinella</i>		89	47	64			66			53	36	49
Geelgorsgroep totaal			561	409	414			351			338		307

Tabel 1: Resultaten van de Geelgorsgroep, incl Roodborsttapuit in Nationaal Park de Meinweg vanaf 2007. De aantallen zijn gecorrigeerd naar het in 2018 geïnventariseerde gebied. Waardoor vergelijking mogelijk is. Bij de Natura2000 soorten staat tussen haken de instandhoudingsdoelen. (Bron 2007 gegevens Provincie Limburg, overige resultaten inventarisaties Stichting Koekoelore)

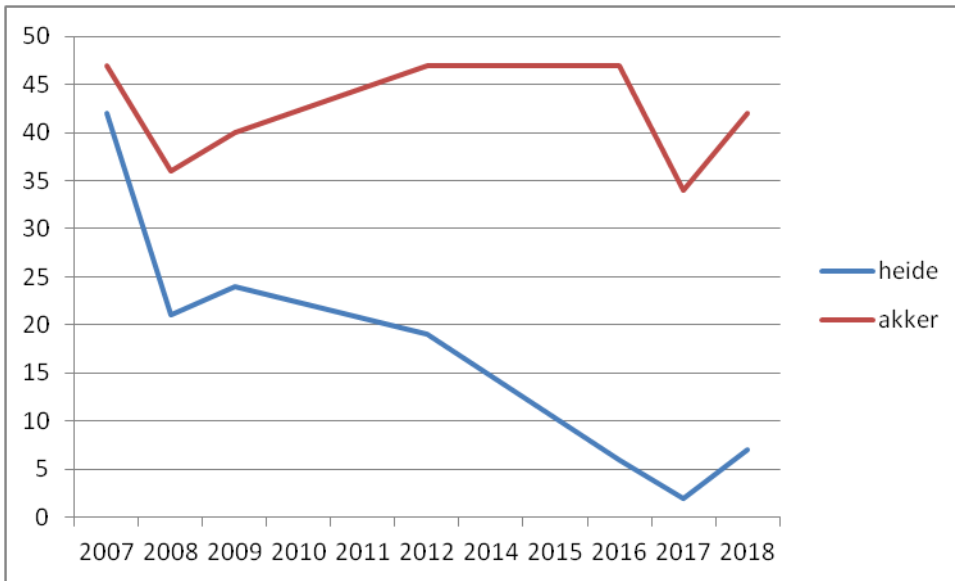
De trends van Nachtzwaluw en Roodborsttapuit verlopen min of meer constant, figuur 2. Het verloop van het aantal Boomleeuweriken is grilliger en varieert van 14 tot 44 exemplaren. De reden van deze fluctuaties is nog niet helemaal duidelijk, maar kan naast weersinvloeden tijdens de inventarisatieperiode, ook te maken hebben met beheersinvloeden of het ontbreken hiervan. Mede door onderhavig onderzoek proberen we hier meer helderheid in te krijgen.

Figuur 2: Trend van de drie Natura2000 soorten op de Meinweg sinds 2007.

De Geelgorsgroep

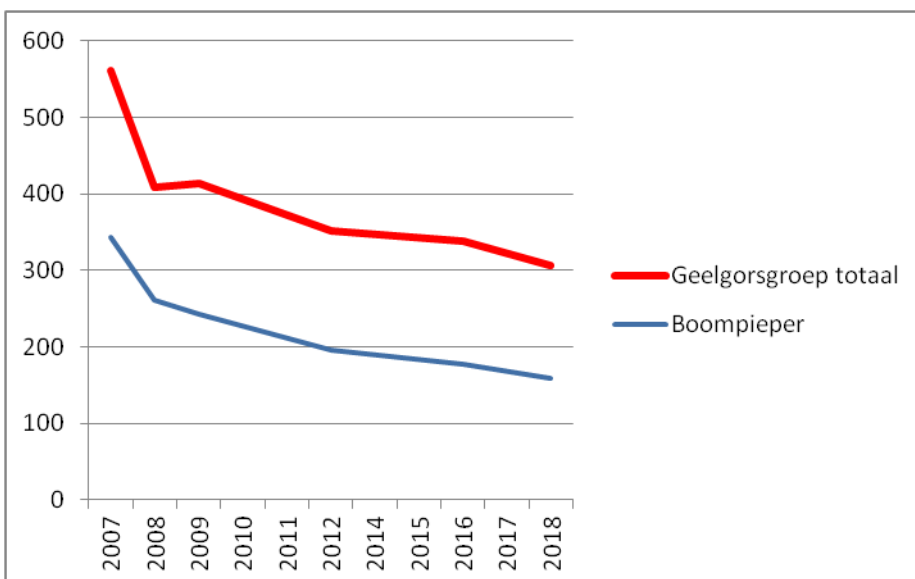
Met name de dramatische terugval van het aantal territoria van de Geelgors op de heideterreinen van de Meinweg is er de oorzaak van extra aandacht te schenken aan deze soort en de soorten met vergelijkbare habitateisen. Bekijken we de trend van de Geelgors op de Meinweg, tabel 1, zien we dat het aantal territoria van 89 in 2007 is afgenomen tot gemiddeld 46 territoria in de periode 2016-2018, een afname van bijna 50%. In figuur3 is de trend opgesplitst in heide of akkerterritoria. Hierin zien we duidelijk dat de afname volledig wordt veroorzaakt door de afname van de soort op de heideterreinen. Wat is hier de oorzaak van? Moeten we dit zoeken in een veranderd landschap, het dichtgroeien van heideterreinen met gras en bomen. Is de voedselsituatie op de heide verandert of is het voedsel door de toegenomen hoge vegetatie niet meer bereikbaar? In bijlage 1 is de verspreiding van de Geelgorsterritoria weergegeven in 2007 en in 2018. Naast de dramatische afname van het aantal territoria op de heidevelden, zien we ook een verschuiving van de Geelgorsterritoria op de akkerlanden. Het Plateau lijkt minder interessant voor ze, terwijl er meer territoria worden gevonden bij het Flink Ven en het Herkenbosscherbroek. In onze kartering hebben we de akkergebieden tussen Boukoul en het Duitse Luzekamp niet meegenomen. De Provincie Limburg heeft hier in de periode 2012-2018 wel een kartering uitgevoerd. Van de 29 territoria die in 2007 zijn vastgesteld, zijn er nog 14 over. (bron www.natuurgegevensprovincielimburg.nl). Landelijk gezien wordt de aantalsontwikkeling van de Geelgors minder slecht beoordeeld. Tussen 1990-2017 een significante toename van <5% per jaar, in de laatste 10 jaar geen significante aantalsverandering. De bij deze omschrijving behorende grafieken laten echter een afname zien van de index vanaf 2015 (Bron SOVON.nl- Geelgors soortnummer 18750).

Figuur 3: Trend van de Geelgors als broedvogel in ons werkgebied opgesplitst in heide en akkerterritoria over de periode 2007-2018

Bekijken we de resultaten van de Geelgorsgroep als geheel, zien we dat we periodiek een territorium vaststellen van de Draaihals (Tabel 1). Ten behoeve van de Draaihals zijn we in 2015 een nestkastproject gestart. Op dit moment hangen er een kleine 60 nestkasten verspreid over het gebied. De kasten worden intensief gebruikt door Bonte vliegenvangers, Kool- en Pimpelmees, maar nog niet door de Draaihals (schriftelijke mededeling Joop Wolters & Leo Koster).

Wat zorgen baart is de trend van de gehele groep, figuur 3. Het totaal aantal territoria is sinds 2007 gehalveerd. Van 561 territoria in 2007 naar 307 territoria in 2018, een afname die naast de afname van Geelgors, volledig kan worden toegeschreven aan de Boompieper, zie figuur 3.

Figuur 4: Trend van de Geelgorsgroep in totaliteit en de Boompieper in het bijzonder.

De vragen die we hebben gesteld bij de afname van de Geelgors, kunnen we dus ook stellen bij de Boompieper. Landelijk gezien wordt de aantalsontwikkeling van de Boompieper vrijwel hetzelfde omschreven als voor de Geelgors. Tussen 1990-2017 een significante toename van <5% per jaar, in de laatste 10 jaar ook een significante toename van <5% per jaar. De bij deze omschrijving behorende grafieken laten echter ook een afname zien van de index vanaf 2015 (Bron SOVON.nl-Boompieper soortnummer 10090).

Vervolgonderzoek

Deze beknopte rapportage onderstreep weer eens het belang van (langlopend-periodiek) onderzoek. Alleen op deze manier is het mogelijk, trends en verspreiding van soorten nauwgezet te volgen. Reden te meer om het onderzoek de komende jaren voor te zetten en ons verder te verdiepen in de habitateisen van de afzonderlijke soorten.

Dankwoord

Dit overzicht is niet mogelijk zonder de medewerking van vele enthousiaste vrijwilligers. In 2018 werkten de volgende personen aan de broedvogelinventarisatie mee; Anja v. Halbeek, Leon Raemaekers, Huub Loete, Peter & Karin Heuts, Leo Koster & Antoinette van Oosten, Patrick Lemmens, Albert Kleibeuker, Nicky Hulsbosch, Marc & Anita Poeth, Jan Boeren & Anita Janssen, Guus Jenniskens en Ernest v. Asseldonk. Albert Kleibeuker en Jan Boeren bedankt voor het commentaar op eerdere versies van dit verslag.

Stichting Koekeloere © 2019

Hofstraat 7

6019 CB Wessem

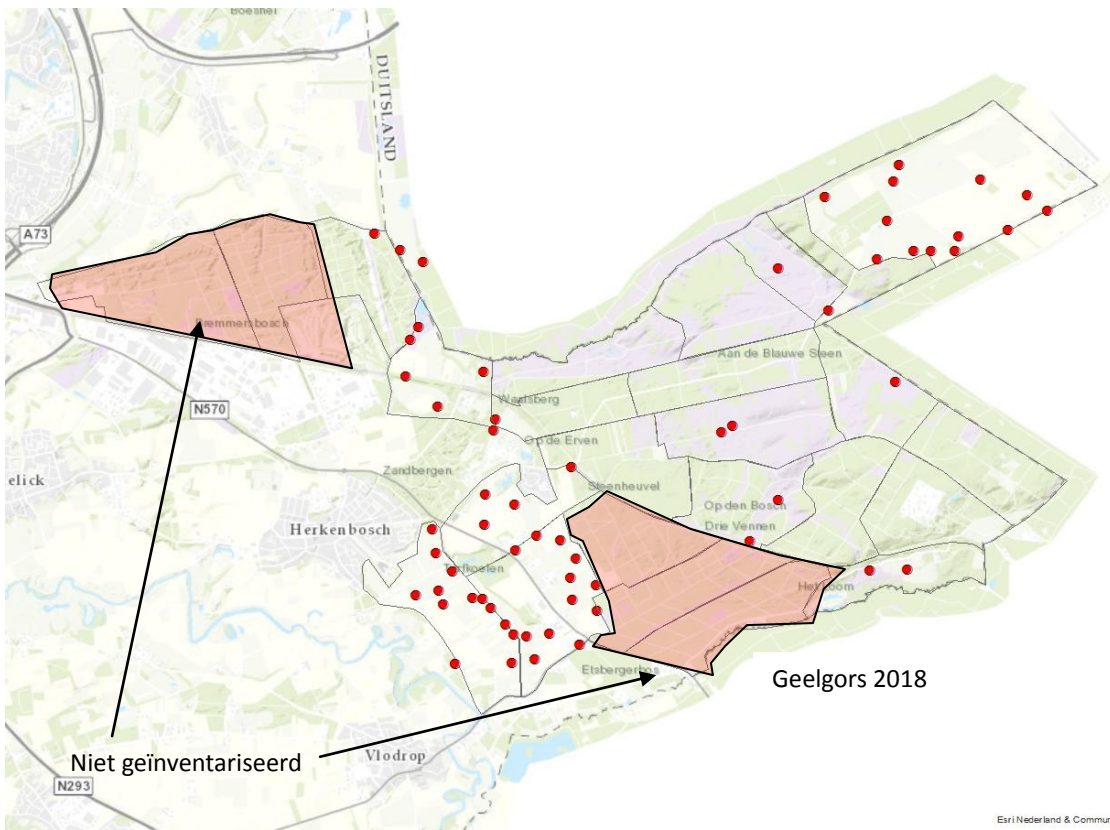
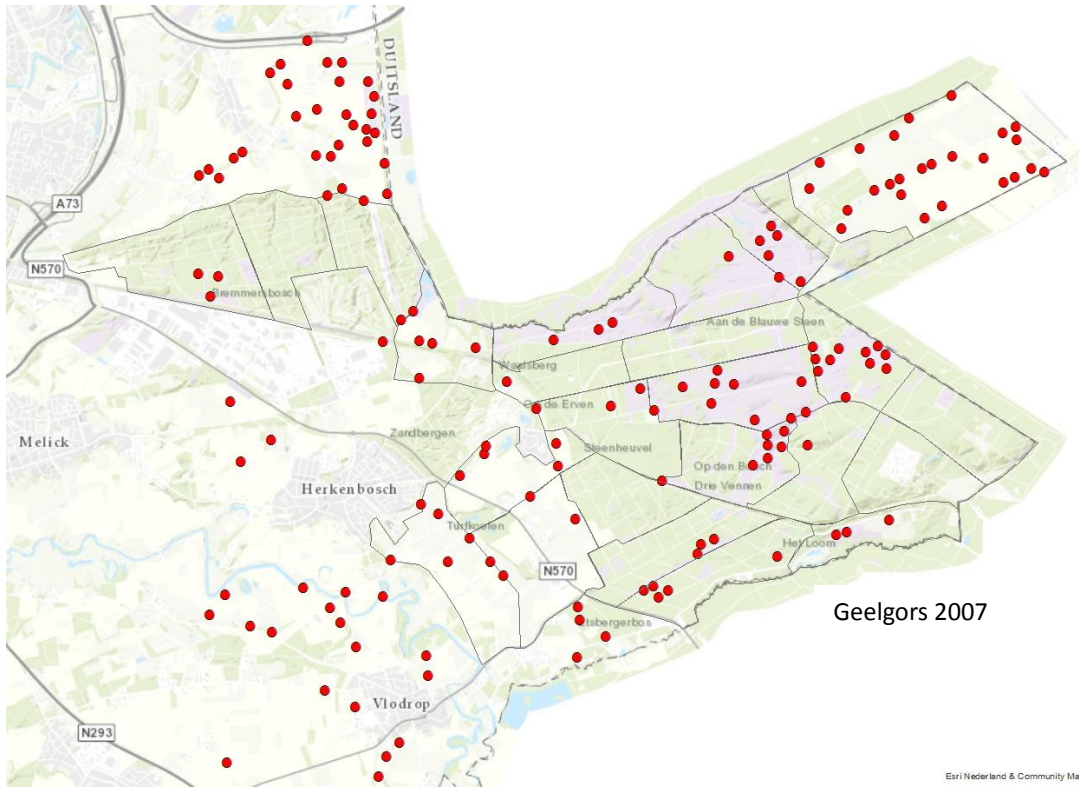
www.stichtingkoekeloere.nl

info@stichtingkoekeloere.nl

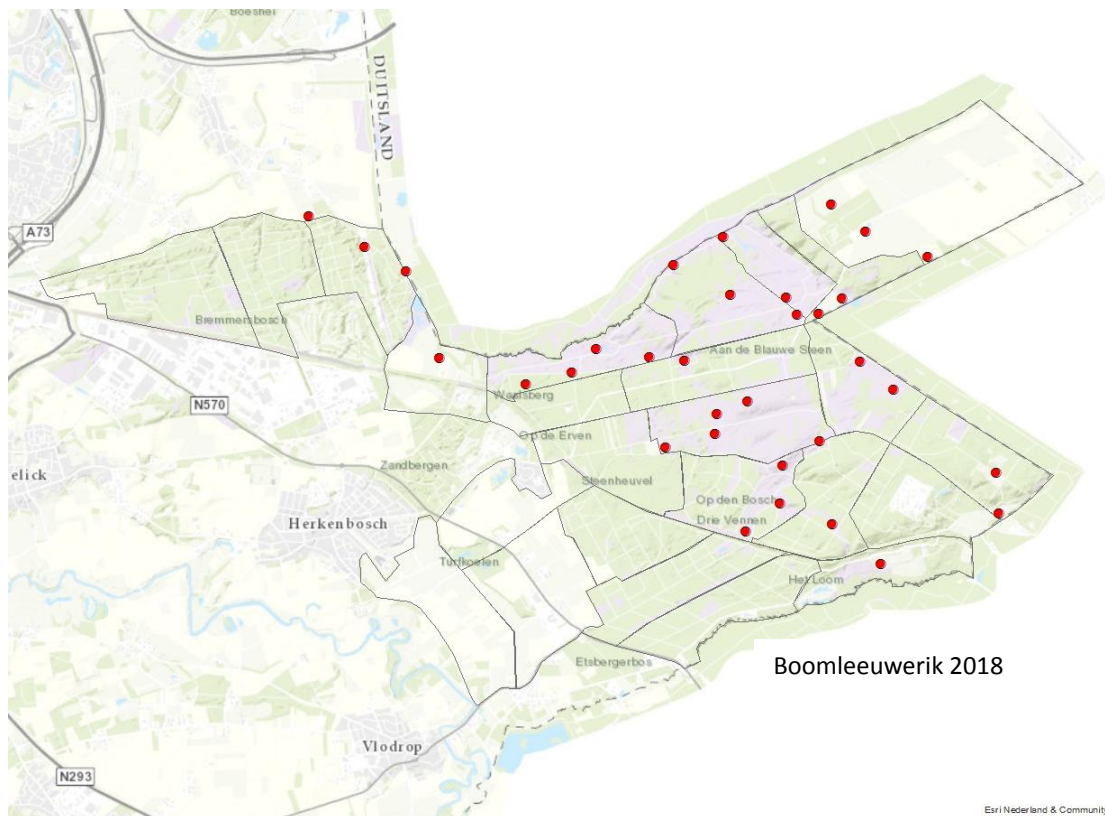
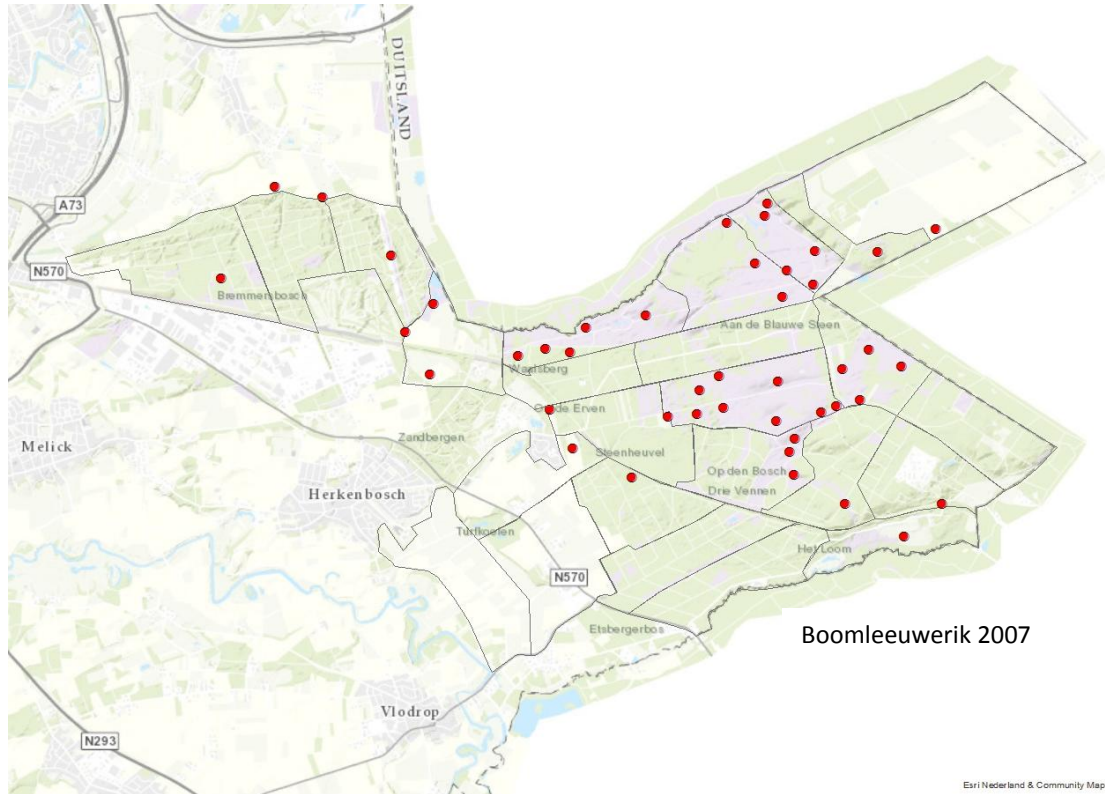
Rapportage SK2019/1-Natura2000-Geelgorsgroep

Fotomateriaal: E. van Asseldonk

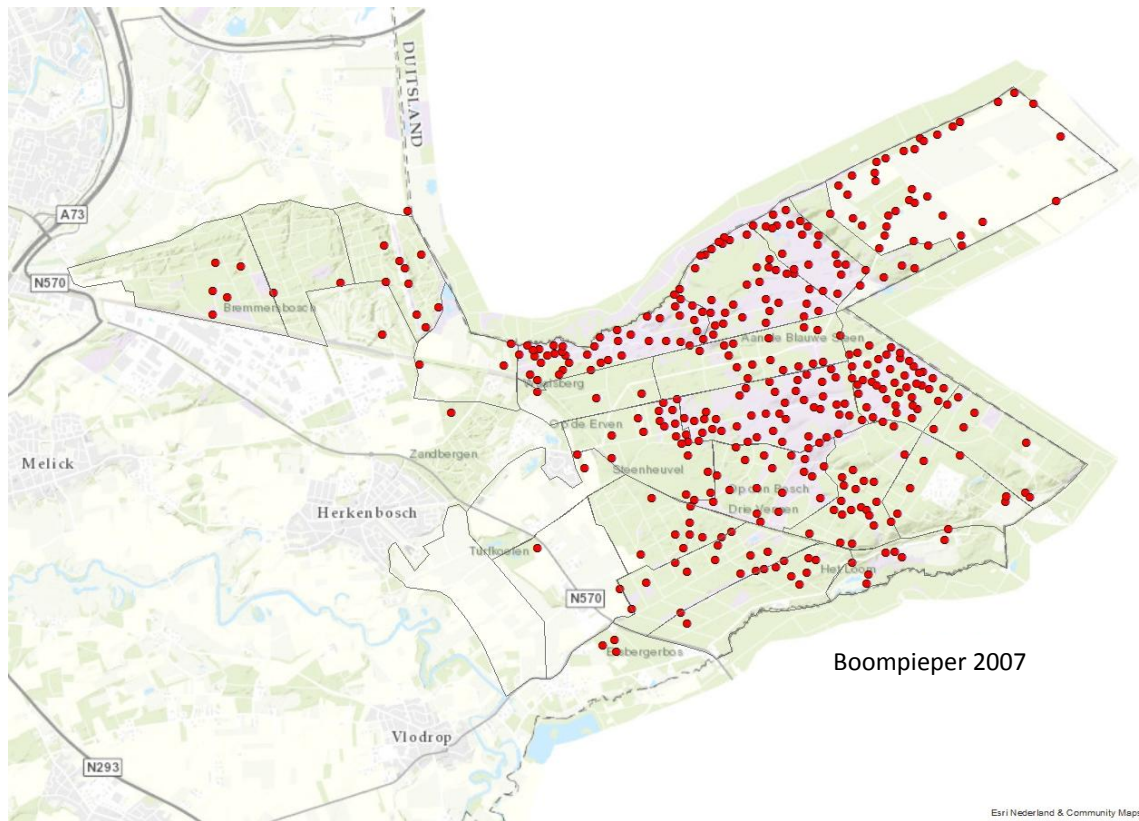
Bijlage 1: Verspreiding van het aantal territoria van de Geelgors in 2007 (Bron Provincie Limburg) en 2018 in Nationaal Park de Meinweg.

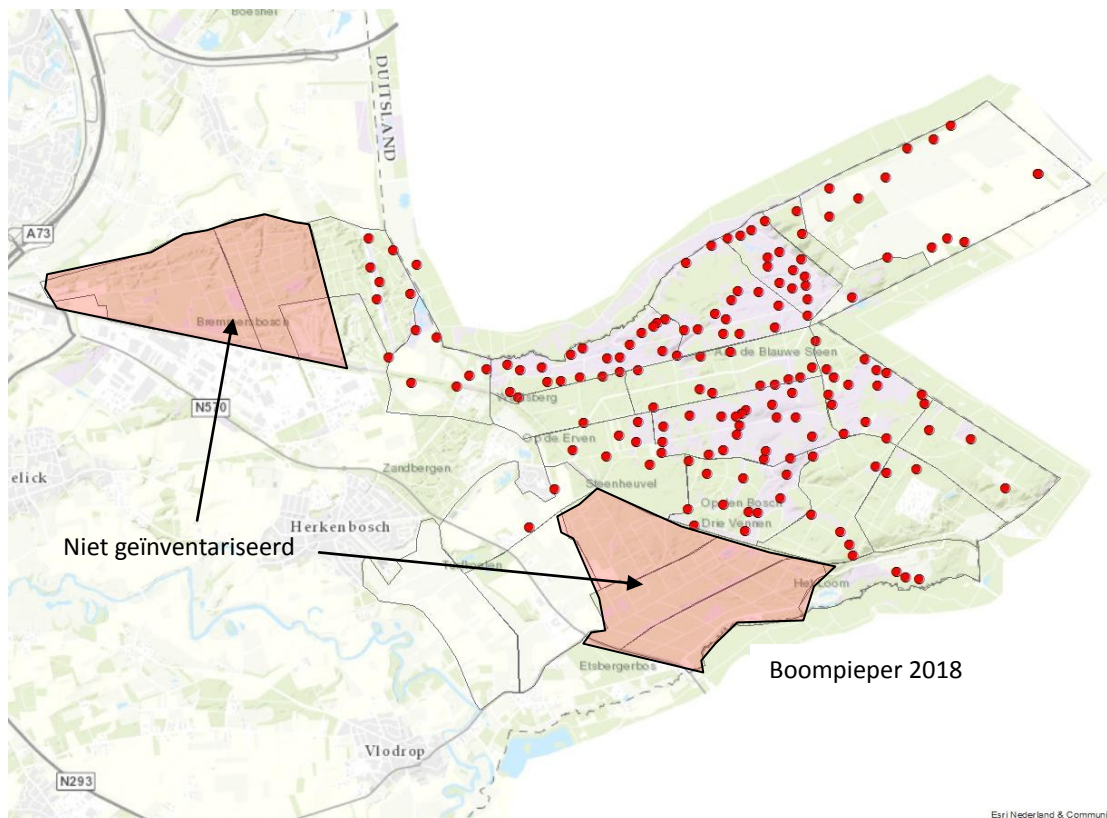
Bijlage 2: Verspreiding van het aantal territoria van de Boomleeuwerik in 2007 (Bron Provincie Limburg) in 2018 in Nationaal Park de Meinweg.

Bijlage 3: Verspreiding van het aantal territoria van de Boompieper in 2007 (Bron Provincie Limburg) in Nationaal Park de Meinweg.

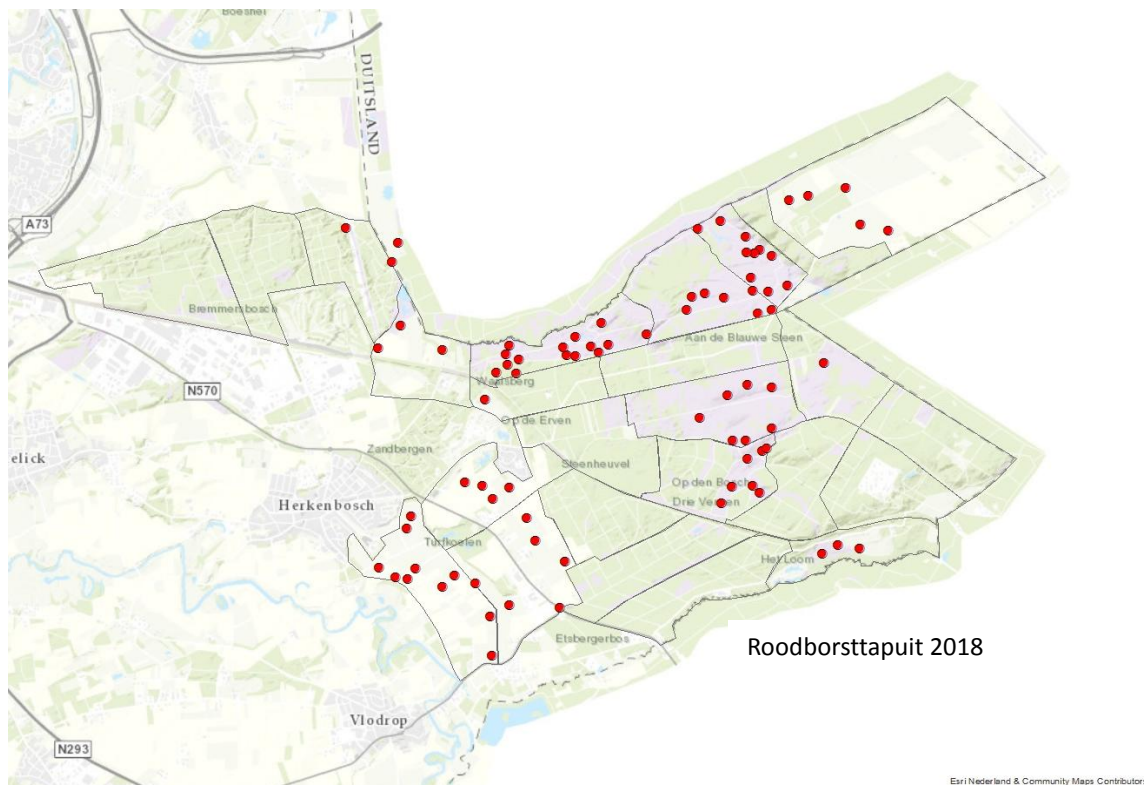
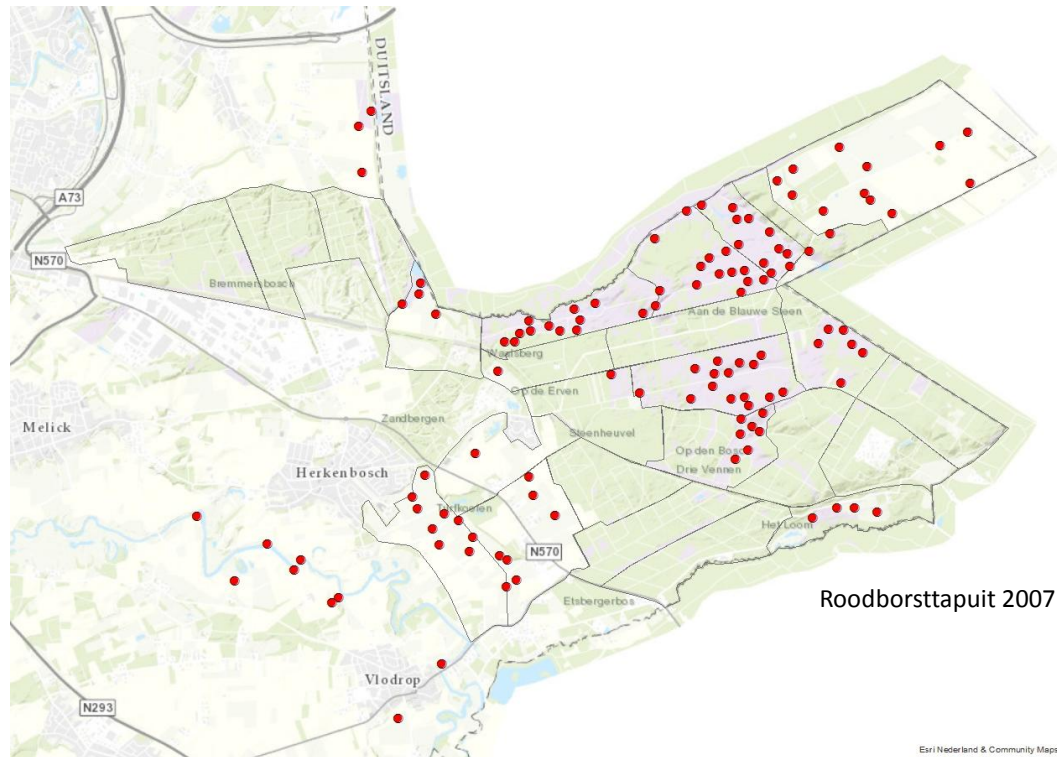

Esri Nederland & Community Maps Contributors

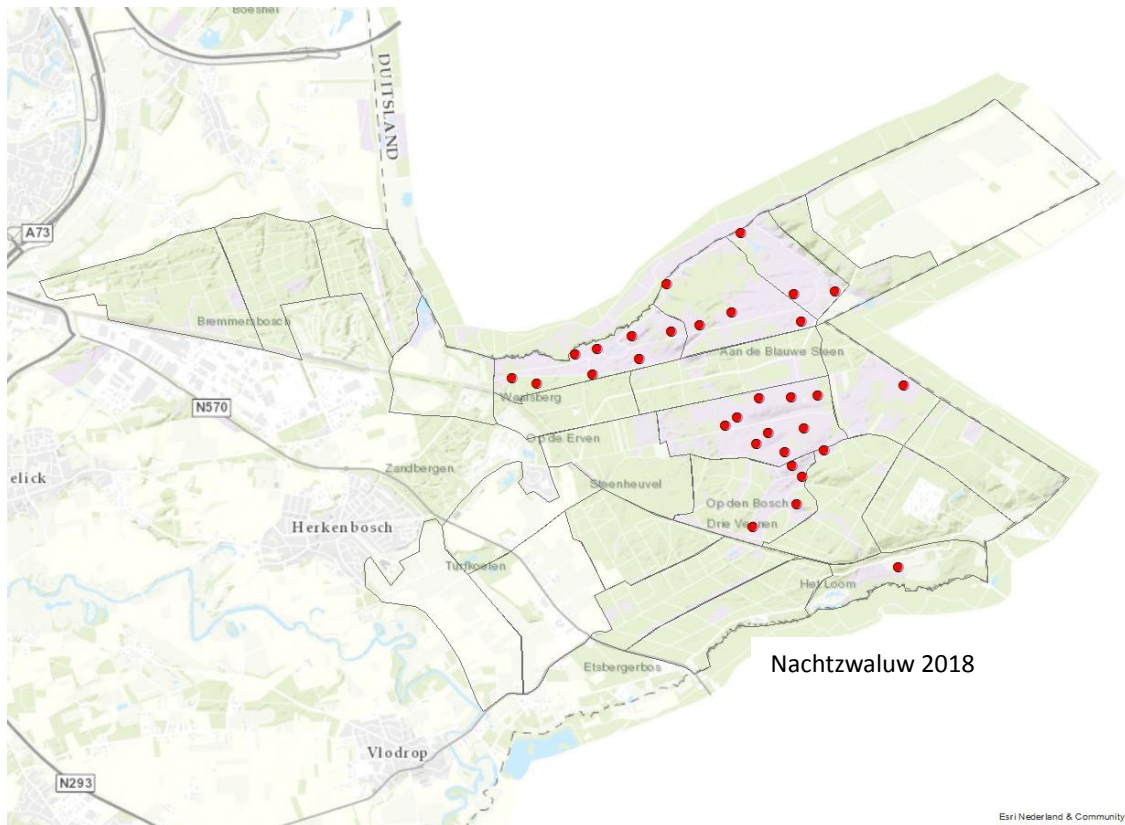
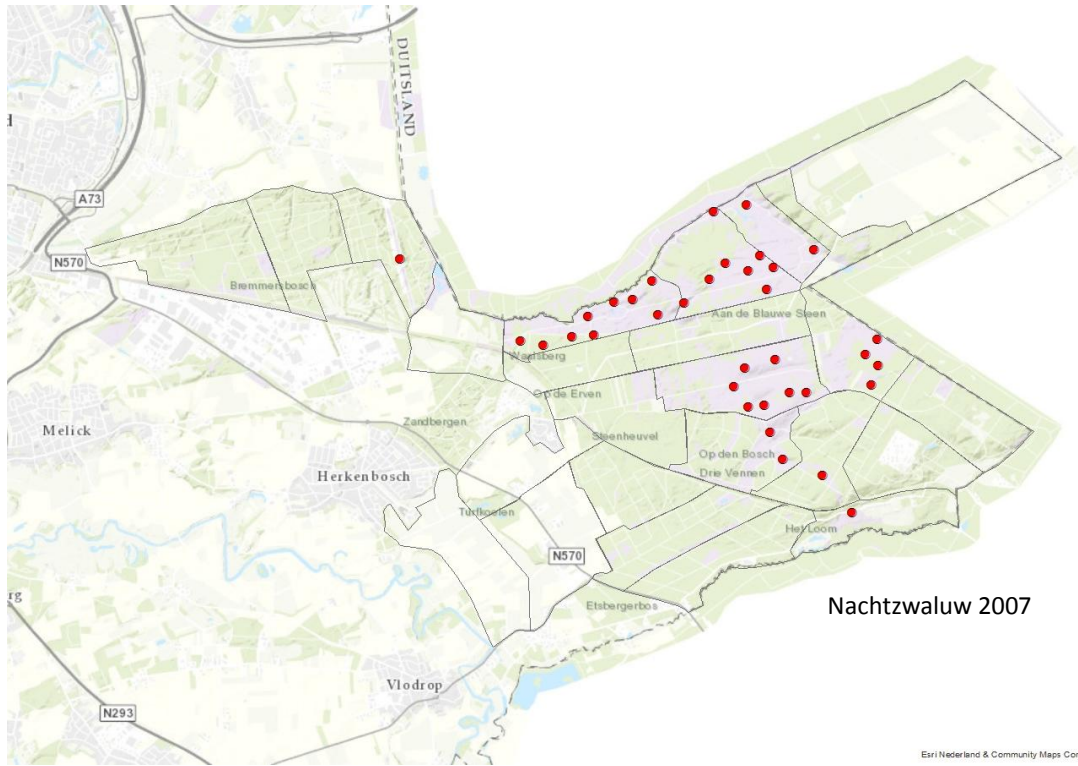

Esri Nederland & Community Maps Contributors

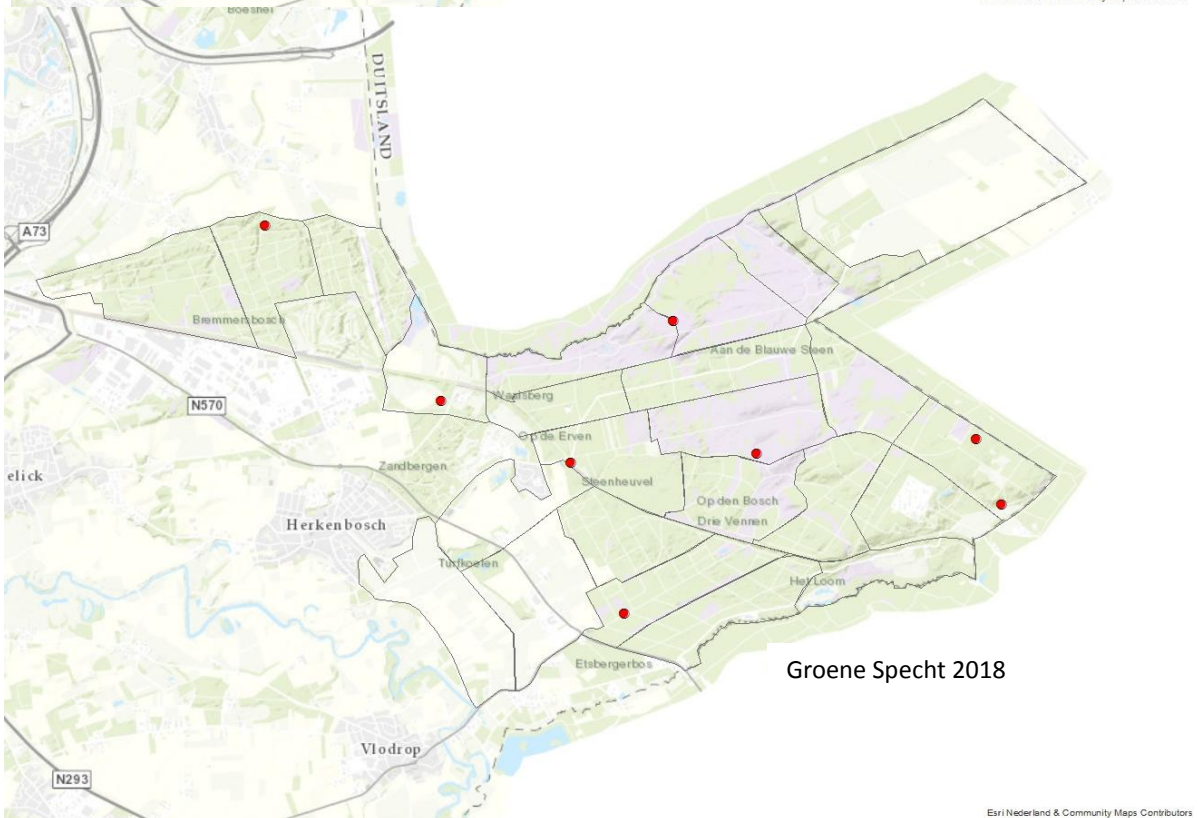
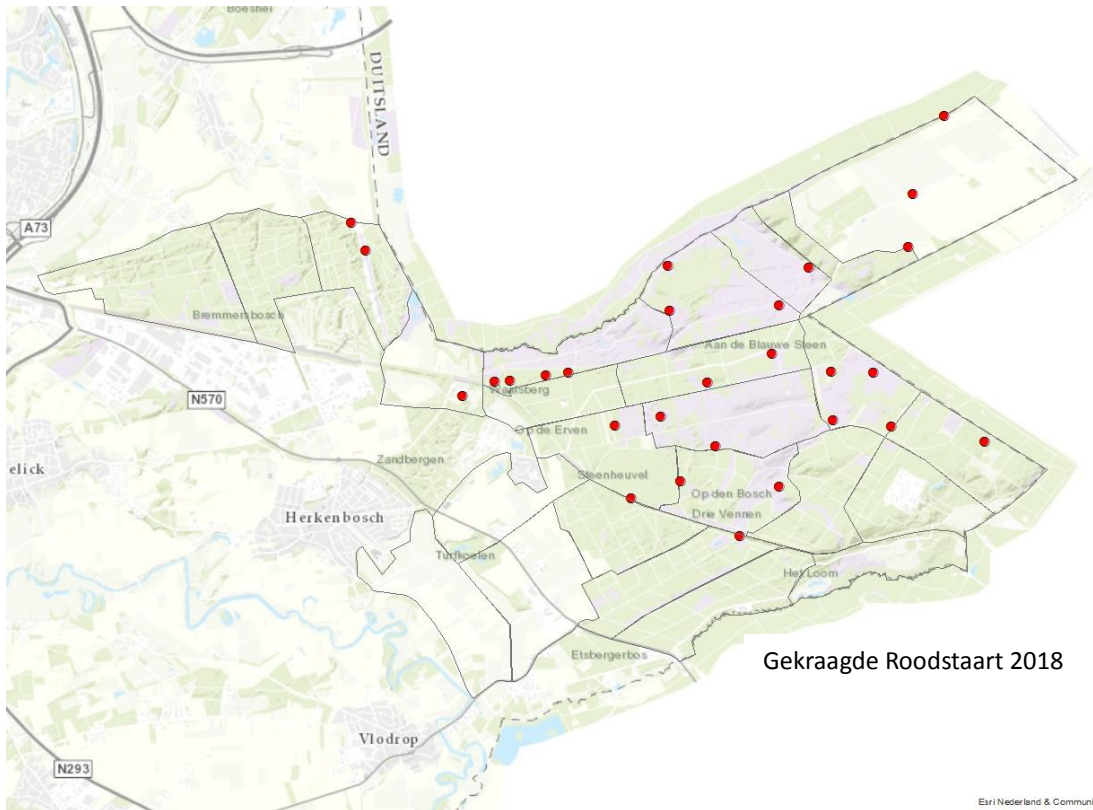
Bijlage 4 : Verspreiding van het aantal territoria van de Roodborsttapuit in 2007 (Bron Provincie Limburg) in 2018 in Nationaal Park de Meinweg.

Bijlage 5 : Verspreiding van het aantal territoria van de Nachtzwaluw in 2007 (Bron Provincie Limburg) in 2018 in Nationaal Park de Meinweg.

Bijlage 6 : Verspreiding van het aantal territoria van de Gekraagde Roodstaart en Groene Specht in 2018 in Nationaal Park de Meinweg.

Deze activiteit maakt deel uit van het Meerjarenprogramma Onderzoek van het Nationaal Park De Meinweg en is mede gesubsidieerd door de Provincie Limburg.

Nationaal Park
De Meinweg

provincie limburg

NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG

gemeente roerdalen

